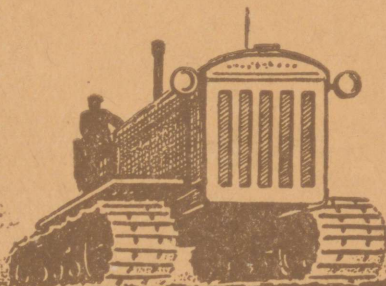

SOTSIALISTLIKU TÖÖ KANGELASTE
TÖÖKOGEMUSI

T. ŠKURKO

**30 TSENTNERIT
TALIRUKIST HEKTAARILT**

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1950

SOTSIALISTLIKU TOO KANGELASTE
KOMMUNISTLIKE NOORTE TOOKOGEMUSI

T. ŠKURKO

SOTSIALISTLIKU TOO KANGELANE

30 TSENTNERIT
TALIRUKIST HEKTAARILT

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1950

Sotsialistliku töö kangelane
TAMAARA ŠURKO

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

8244

ARHIIVKOGU

EESSÕNA

Sotsialistliku töö kangelane Tamaara Škurko on ainult 20-aastane, kuid noore Polesje kolhoositari nimi on tuntud kaugel väljaspool tema Polesje oblastis Bragini rajoonis asuva kodukolhoosi Tšervonnaja Niva piire.

Tamaara Škurko on ainult ühe aasta juhatanud noorte ja kommunistlike noorte tööd, kuid selle lühikese ajaga on noored entusiastid saanud Polesje oblasti kohta ennekuulmatult suuri talirukkisaake.

Käesolevas raamatus jutustatakse sellest, kuidas T. Škurko ja ta kaaslased saavutasid kõrgeid töönäitajaid, kuidas 1947. aastal kasvatati rekordiline saak, mille eest T. Škurko autasustati sotsialistliku töö kangelase kõrge nimetusega.

Oma raamatus jutustab autor väetistest ja agrotehnilistest võtetest, mida kasutati Polesje rasketes tingimustes.

Sotsialistliku töö kangelane Tamaara Škurko on kuulsa valgevene rahva tütar, rahva, kes andis suure panuse hitlerlike vallutajate purustamiseks.

Sõjajärgsetel aastatel, kui Valge-Vene töötajad üksmeelselt asusid fašistlike okupantide poolt purustatud rahvamajanduse taastamiseks, saavutas kommunistlik noor Tamaara Škurko oskuslikult tööd juhtides tähelepanuvääri edu. Suurt abi andsid talle seejuures päevast päeva partei- ja kommunistlike noorte organisatsioon ning kolhoosi juhatus.

Suurt saaki, mille sai Tamaara Škurko, valmistasid ette põhjalikud muudatused Polesje talupoegade elus, nendesamade polesjelaste elus, keda enne Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni alatasa kurnasid nälg ja kohutavad epideemilised haigused.

Nõukogude võim, kolhoosikord on muutnud valgevene viletsad külad võimsateks kolhoosideks. Valgevene rahva ustavus bolševike parteile ja kallile seltsimees Stalinile on piiritu. Kui Nõukogude kodumaad ähvardas surmaoht, siis asusid Polesje partisanid relv käes tema kaitsele. Niisama tuliselt vastavad polesjelased ka praegu kõigile partei üleskutseile. Ka Tamaara Škurko ennastsalgav töö on selle tõenduseks.

1948. aasta kevadel valgevene kolhoosnikute kirjas seltsimees Stalinile võttis Tamaara Škurko kohustuse kasvatada veel suurema saagi kui eelmisel aastal. Võib kindel olla, et see uus kohustus täidetakse auga.

Akadeemik I. V. Jakuškin.

INNUSTAVAD SÕNAD

Kord palusime vanima kolhoosniku, kvaliteediinspektori Serge Saveljevitš Kationi meie kolhoosi kommunistlike noorte koosolekule. Meie artelli vana kogenud liige, lugupeetud Sergei Saveljevitš kõneles koosolekul meile:

„Jah, noorsugu, teile on see kõik võõras. Ja kust võitegi teie seda teada? Teie ei tea, milline õnnetus on olla üksiktalupoeg. See on kõige tõsisem, kõige kurjem häda. Puuader, õled, malt-sad... Põllul ajab üks kõrs teist taga ja kausis ei leia üks iva-raas teist. Meenuvad neetud põllupeenrad ja kitsad põllusiilud, milledest astu kasvõi risti üle.

Aganüüd? Kuhu sa ka vaatad, igal pool aina lainetavad põllu massiivid, kõikjal mehhaniseerimine, inimene on saanud sõbraks agrotehnikaga. Tee vaid tööd ja tunne sellest rõõmu! Kui tunned hästi agrotehnikat, siis ei vea ta sind kunagi alt. Kuid selleks, nagu öeldakse, on veel vaja ka loomingut, kunsti. Üksnes traktorist ja külvimasinast veel ei piisa. On vaja hinge, hoolt ja oskust.

Tamaara Ivanovna andis 30 tsentnerit vilja hektaarilt! Kes ta on, meie Tamaara Ivanovna? Aastatelt on ta laps, aga tema töösaavutusi austades me kutsume teda juba ees- ja isanime järgi. Nähes tema edusamme, me alles mõistame, mida võib saavutada tulevikus“.

Vana talupoja lihtsad sõnad liigutasid mind hingepõhjani. Minust, 20-aastasest kommunistlikust noorest, talupoja tütrest, on saanud inimene, keda tuntakse mitte ainult meie Valge-Venes, vaid kogu Nõukogudemaal. „Kus, millisel maal on see veel võimalik?“ esitan ma endale küsimuse ning vastan: „Mitte kusagil“. Ainult Stalinliku Konstitutsiooni päikese all õitseb meie rõõmus noorus, täis hingestavat tööd.

Ja mina, lihtne Polesje tütarlaps, nende rõhutud ja vaeste polesjelaste lapselaps, kes ei julgenud end nimetada inimestekski ja sajandeid olid orjuses ning õigusteta, olen oma südames uhke oma maale, oma kodukolhoosile.

See rõõmu ja õigustatud uhkuse tunne on tuttav mitte ainult mulle. Iga aus nõukogude töötaja tunneb, et ta sammub käsikäes kogu rahvaga, ja on uhke tema saavutustele. Eriti ilmekalt avalduvad need nõukogude inimeste tunded mulle rohkearvuliselt saabuvates kirjades.

Väljun majast varahommikul, kui jahedus veel tungib läbi riiete ja valkjas udu katab Dneprit ja Burki koduküla, ning lähen põllule. Kuid iga päev, veel enne minu tööleminekut koputab aknale meie kirjakandja seltsimees Romanjuk, suur kandekott kirju ja ajalehti täis. Ta peatub ukstel ning naeratades ulatab mulle paki siniseid, roosasid ja valgeid ümbrikke. Mõnikord ma saan kuni nelikümmend kirja päevas. Öhtul puhates loen ma hoolega oma kirjavahetust.

Mulle kirjutavad inimesed kõige erinevamais vanuseis, kõige erinevamailt kutsealadelt üle terve Nõukogude Liidu. Kirjutavad kolhoosnikud ja akadeemikud, töölised ja agronoomid, sõdurid ja välismaal olevad madrused. Lugeses neid kirju ma näen, et minu tööst on huvitatud tuhanded nõukogude inimesed.

Eriti liigutavad on meie kallite sõjameeste kirjad. Nemad vabastasid armsa Valge-Vene okupantidest ja purustasid vaenlase tema enda koopas. Nende lahingutöö võimaldas meile viljakalt töötada kodumaa heaks. Meremehed näiteks kirjutavad:

„Tervist, lugupeetud Tamaara Ivanovna! 1948. a. 11. märtsi ajalehest „Krasnoi Flot“ lugesime meie, välisvetes viibivad madrused, NSV Liidu Ulemnõukogu Presiidiumi seadlust Teile sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmise kohta. Me arvame, et Teie töökangelastegu on vääriline panus kommunismi ülesehitamisele meie maal. Meie, Vaikse ookeani laevastiku meremehed, anname omalt poolt Teile sõna, et täidame auga kodumaa iga käsu, et mingisugune alatu agressioon ei pääseks takistama Teid ja Teie seltsimehi ausalt ja püüdlikult töötamast. Paljunegu töösangarite read! Tõusku meie rahva heaolu! Soovime Teile pikka iga ja head tervist. Elagu meie kodumaa!“

*Nikolai Tatarenkov, Ivan Kiritšenko,
Vassili Šljahhovi jt.*

Ja üks meie kahurväelasi, Vassili Lossev, kirjutab:

„Teadaanne Teile sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmisest rõõmustas mind väga. Ma olen rõõmus oma kaasmaalaste valgevenelaste üle, kes kolhoosipõldudel töötades on saavutanud suuri saake. Palun Teid väga kirjutada, kuidas Te saavutasite sellist edu oma töös, kes Teie kaaslastest töötab eriti hästi. Üldse kirjutage oma elust kodus. See huvitab meid, võõrsil olevaid sõdureid väga. Mina kui Teie kaasmaalane tahaksin veel eriti sellest kõigest rohkem teada. Tervitage kõiki oma sõbrannasid meie, kahurväelaste, poolt.“

Teine minu kaasmaalasi, Moskvas, Kliment Jefremovič Vorošilovi nimelises Sõjaakadeemias õppiv kapten Mihhail Kisseljov kirjutab, et ta kavatses augustis puhkuse ajal meile külla sõita, et isiklikult tutvuda meie tööga.

Eriti suurt huvi tunnevad meie töökogumuste vastu kolhoosni-

kud ja brigadiirid. Nad kõik õnnitlevad meid palavalt edu puhul ja paluvad põhjalikult jutustada sellest, kuidas me saavutasime suure saagi.

Selle raamatu lehekülgedel ma püüangi nende soovi täita.

SAAK OLENEB TOOST.

See juhtus 1947. a. märtsi alguses. Hilja õhtul tulin ma koju kolhoosi üldkoosolekult. Astusin tuppa ja istusin, lahti riietumata, laua äärde. Kui ma olin üksinda jäänud, sai mulle eriti selgeks kõik see, mis juhtus tund aega tagasi kolhoosi juhatuses. Päevakorras oli partei ja valitsuse määrus põllumajanduse arendamisest sõjajärgsel perioodil. Oma sõnavõttudes tervitasid kolhoosnikud südamest seda elulist dokumenti ja lubasid omakorda olla põllumajanduse arendamise eest võitlejate esiridades. Kui sõnavõttud olid täies hoos, astus minu juurde Sonja Škurko, kommunistlike noorte organisatsiooni sekretär, ja sõstas mulle:

„Tamaara, aga meie? Kas lööme kaasa, kommunistlike noorte moodi...?“

Sonja Škurko tegi ettepaneku, et meie, kommunistlikud noored, võtame vastu kohustuse saada 30 tsentnerit teravilja hektaarilt.

Järgmise päeva hommikul jooksis minu juurde sõbratar, naaber Maria Romanjuk. Alati oli ta lõbus ja elurõõmus, kuid seekord vaatas ta mulle tõsiselt otsa, paistis, nagu oleks tütarlapselik elevus temast kadunud.

„Me ei saa jagu, Tamaarakene,“ ohkas Maria raskelt. „Seda annab ainult mõeldagi!“

Vaatasin sõbrannale etteheitvalt.

„Mis sa ärritud, rohkem julgust, kallis!“ rahustasin ma teda.

Sel ajal peatus minu akende all saan. Uksele ilmusid kolhoosi esimees Mihhail Jurtšenko, kvalideediinspektor Sergei Kation ja veel kaks kolhoosnikut.

„Noh, Tamaara, sea end valmis, komisjon sõidab teile hektaare mõõtma,“ ütles esimees.

Mõne minuti pärast jõudsime külast välja, nüüd sõitsime juba viiekesi mööda tasast lumist põldu. Märtsipäike oli tõusnud põllu kohal võrdlemisi kõrgele. Saan peatus veski lähedal.

Komisjon asus maa mõõtmisele. Meile anti 12 hektaari talirukkipõldu ja 9 hektaari teisi kultuure. Viimastest oli meil nisu ja kaera all 2 hektaari, 3 hektaari kartuli all, tubakat ja lina kummagit 1 hektaar. Meile mõõdetud taliviljast oli 8 hektaari külvatud eelmisel aastal hästi ettevalmistatud kesale.

Millest siis alata?

Sama päeva õhtul kutsusin kaaslased enda juurde.

Pöördudes nende poole ütlesin:

„Nüüd vaatab meile terve kolhoos. Tööd hakkame tegema nii, et pärast ei oleks häbi.“

Teadagi, et iga ettevõtte edukuse otsustavad lõppkokkuvõttes inimesed. Kui inimesed on õigesti paigutatud, töö õigesti organiseeritud, siis tähendab see, et on tagatud ka edu. Tööd tehti vastavalt UK(b)P Keskkomitee pleenumi otsusele individuaalse ja väikegrupilise tükitöö põhimõttel. See tagas, et igaüks vastustus-tundega suhtus oma töösse.

Töönormide määramisel lähtuti maa-ala umbrohtumisest, mulla omadustest, tema väetisvarudest ja kultuursuse astmest.

Põldudel arenes laialdaselt sotsialistlik võistlus. Eriti suure ulatuse võttis sotsialistlik võistlus pärast seda, kui kolhoosnikud olid lugenud UK(b)P Keskkomitee 1947. a. veebruaripleenumi otsust „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil“.

Kõik said aru, et see aasta kujuneb eriliseks, ebatavaliseks, et ta peab panema aluse suurtele stalinlikele saakidele.

Igale kolhoosnikule määrati normipäevade miinimum. Võitlesime korraliku ja õigeaegse viljakoristamise eest, hoolimata ajanappusest ja raskustest.

Igasugune, ka kõige lihtsam töö tuleb anda teha sellele, kes saab sellega kõige paremini hakkama. Tööedukus oleneb väga palju juhtimisest. Suur tähtsus on isiklikul eeskujul. Kui tööjuht näitab head eeskju töös, siis on tal mitte ainult formaalne, vaid ka tegelik alus heade töönäitajate nõudmiseks; seetõttu ma püüdsin töötada kõige paremini, ning see andis ka tulemust.

Suurt osa etendab sotsialistlik võistlus ja seda mitte ainult brigadide, vaid ka üksikute kolhoosnikute vahel. Võistluse tulemuste arvestamiseks pandi brigadis välja arvestustahvel, kuhu märgiti iga päev iga kolhoosniku normi täitmine ja töö kvaliteet.

Rajooni põllumajandusnäitusel, kus oli esitatud brigadide tööd iseloomustavaid eksponaate, oli paremate väljapanekute hulgas paljude brigadide viljavihke.

Suuri saake saavutasid ka Kastrõtsniku kolhoosi noored liikmed. Nad said 12-hektaariliselt põllult 18 tsentnerit rukist hektaarilt.

Ka Mihhail Kravtšenko brigaad Peramožniku kolhoosist saavutas häid tagajärgi. Tema brigaad kogus 11-hektaariliselt põllult 15 tsentnerit suvinisu ja 17-hektaariliselt põllult 20 tsentnerit talirukist hektaarilt.

Et säilitada esikohta, tuli järjekindlalt ja visalt töötada. Me töötasime palju, kuid leidsime aega ka mahajääjate abistamiseks.

Minu kaaslased on kõik kommunistlikud noored. Nende elulood alles algavad, nad on uue, kommunistliku noorsooühingu poolt kasvatatud põlvkonna inimesed, ausad, kohusetruud kolhoosnikud. Töö ajal oskavad nad sõbralikult töötada, puhkeajal aga lõbusalt ja kultuurselt puhata. Ivan Romanjuk loeb meile vabal ajal ette ajalehti või mängib lõõtspilli, mille saatel tütarlapsed laulavad või tantsivad.

Igale töökaaslasele ma andsin isikliku ülesande. Ivan Romanjuk

vedas väetist ja äestas. Tütarlapsed pidid väetisi ette valmistama ja samuti väetislahuseid valmistama ning põlde rohima. Peale selle sai iga töötaja iga päev mingi isikliku ülesande.

Kuigi meie töötasime sõbralikult ja kooskõlastatult, selgus siiski, et mitte kõik ei tööta ühtviisi hästi. Parimaid näitajaid saavutasid Maria ja Ivan. Teistest halvemini töötasid Nadja ja Juulia. Me juhtisime õigeaegselt nende tähelepanu mahajäämisele, aitasime neid ja sel kombel distsipliini kõvendades kindlustasime plaani eduka täitmise.

Edu alus peitub töö organiseerimises. Varakult, juba talvel, me koostasime agrotehniliste abinõude plaani.

Kui võtta arvesse, et meie kolhoosi 600 liikmest on 450 noort, siis on täiesti selge, et kommunistlike noorte ja noorte töö organiseerimine omab meil suurt tähtsust. Suurt abi andsid meile agrotehniliste teadmiste omandamisel agronoomid Snežko, Mõškovets ja Leonenko. Ainuüksi Mõškovetsi juhitud ringis õppis 19 inimest.

Õppetöö põllumajanduslikes ringides aitab meil üldistada töökogemusi ja kindlustada meie poolt saavutatud edu. Nüüd teab igaüks hästi, mida on vaja teha suure saagi saamiseks.

Kõigest öeldust võib teha järelduse: kommunistlikud noored ja noored, õppinud tundma eesrindlikku agrotehnikat ja olles hingestatud kohusetundest oma kodumaa ees, võivad julgelt võidelda ka kõige suuremate saakide eest ning olla täiesti kindlad edus. Saak oleneb tööst.

VAETISED — UKS TAHTSAMAIK SUURE SAAGI SAAMISE VAHENEID

1945. aastal saime me väikese saagi, 5—6 tsentnerit rukist hektarilt, 1946. aastal aga, kui valitses põud, oli viljasaak hoopis väike. Näis, et fašistliku okupatsiooni ajal hooletusse jäetud maa on võimeline kasvatama peamiselt umbrohtu. Väga palju tööd nõudis meilt umbrohtude hävitamine. Mustkesa hakkas kolhoos kasutama juba 1945. aastal. Mustkesa kasutamisega umbrohtude hulk vähenes, kuid suurte saakide saamiseks ei jätkunud väetist. Tekkis küsimus, kust saada väetist ja esmajoones sõnnikut, kui loomi on vähe?

Teame, et väetamine mõjub mitte ainult jooksva aasta, vaid ka järgnevat aastate saakidele. Selles me veendusime oma kogemuste põhjal. Seetõttu leian olevat vajaliku kõigepealt jutustada sellest, milliseid väetisi ja kuidas me neid kasutasime.

Meie kogusime kõike, mida võis kasutada väetisena, kuid meie arvestuse järgi jätkus kõigest sellest vaevalt lina, tubaka, kartuli ja suvilja väetamiseks.

Kolhoosi parteiorganisatsiooni sekretär Konstantin Martšenko soovitas meil kasutada fekaale ehk inimväljaheiteid. Igale hektarile me vedasime 20 tünni veega lahjendatud fekaale.

Fekaalid sisaldavad lämmastikku ja teisi toiteaineid mitu korda rohkem kui laudasõnnik. See on ka täiesti loomulik, sest inimese toit (liha, kala, leib ja teised toiduained) sisaldab mitu korda rohkem lämmastikku kui loomasööt.

Akadeemik Prjanišnikovi arvestuste järgi sisaldavad meie maa iga-aastased fekaalidekogused ainuüksi lämmastikku ligi 1 000 000 tonni.

On välja arvestatud, et fekaalide õige kasutamise juures võiks näiteks Moskva oblastis iga aasta väetada nendega vähemalt 250 000 hektaari. Sellest on näha, kui tähtis oleks kasutada kõik võimalikud jäätmed väetiseks saakide suurendamisel. Iga kolhoosipere kohta võiks saada aastas 2—3 tonni komposti.

Fekaalid kuuluvad kangete ja kiiresti mõjuvate väetiste hulka.

Fekaalide ebaõigel säilitamisel lendub kergesti ammoniaak ja nende kui väetise väärtus langeb tunduvalt. Lämmastiku kadude vähendamiseks ja ebameeldiva lõhna kõrvaldamiseks raputatakse käimlasse aeg-ajalt kuiva turvast. Ühe inimese kohta kulub selleks aastas 100—170 kilogrammi turvast. Veel otstarbekam on, kui käimlate jaoks auke üldse ei kaevata, vaid kasutatakse välja võetavaid laudadest valmistatud tihedaid kaste. Sellise kasti põhja pannakse kiht peenendatud turvast. Järjest kogunevad fekaalid kaetakse peene turbapuruga, milleks peab käimlas alati olema turbaämber. Kasti sisu tühjendatakse kas iga päev või mitme päeva tagant selleks valmistatud kohta kompostihunnikus, kus sellele veel turvast juurde lisatakse. Kompostihunnikule tuleb anda korrapärane kuju ja tingimata tuleb teda kaitsta vee eest. On soovitatav fekaale komposteerida varju all, et kompostihunnikut kaitsta lume eest.

Fekaalide sellise kogumise ja hoidmise juures on võimalik täielikult vältida lämmastiku lendumist. Turvas neelab endasse ammoniaagi ja vedelväljaheitel, milletõttu kaob fekaalide lõhn, mass muutub tahkemaks ja seda on väetamisel kergem kasutada. Kus turvast ei ole, seal võib selle asemel kasutada ka huumusrikast kuiva savimulda. Samuti võib kasutada saepuru ja isegi peenendatud õlgi. Kõigil juhtumel tuleb aga fekaalidele lisada lisaaineid, et mass ei jääks liiga niiskeks; kuiva väetist on palju parem vedada ja põllule laotada.

Fekaaliga väetamisel kasutasime harilikku tünni ja 0,5 meetri laiust ning 0,25 meetri kõrgust jaotusküna ehk kasti, mille põhja oli tehtud 20—25 ühe-sentimeetrilise läbimõõduga auku vedeliku väljajooksu võimaldamiseks.

Väetise väljavoolu reguleerimiseks tehti tünni alumisse ossa 15 sentimeetri laiune ja 5 sentimeetri kõrgune tihedalt siibriga suletav avaus. Siibri abil me reguleerisime ava, olenevalt sellest, kui palju väetist oli vaja anda hektaari kohta.

Peale selle me andsime talirukki põllule 250 koormat sõnnikut, arvestusega 30 koormat hektaari kohta.

Kui anda hektaarile 20 tonni sõnnikut, suureneb taliviljade

saak keskmiselt 5—6 tsentneri võrra. Kuid samuti tuleb arvesse võtta sõnniku mõju ka külvikorra järgnevatele kultuuridele.

Et toiteaineid sõnnikus säilitada, selleks tuleb kasutada suure niiskuse imendamise võimega allapanumaterjali.

On väga oluline, et sõnnikus ei oleks umbrohtude seemneid; need satuvad sinna sageli aluspõhu ja söötadega. Sõnnikut saab küll umbrohuseemnetest puhastada, kuid see on seotud suure hulga taimedele vajaliste toiteainete kaoga. Seepärast me hoolitseme, et umbrohuseemned ei satuks sõnnikusse. Me aurutame põhu enne kui söödame seda loomadele. Sellega me parandame sööda kvaliteeti ja ühtlasi hävitame umbrohuseemnete idanemisvõime.

Kasutasime väetisena ka linnusõnnikut, mida säilitamiseks segasime ammoniaaki hästi kinnipidava turbapuruga.

Linnusõnnikut kasutasime nii kuivalt kui ka lahustatuna vees. Linnusõnniku me eelnevalt kuivatasime põhjalikult ja seejärel peenestasime. Sellise kuiva sõnnikupulbri segasime turbapuru või mullaga ja külvasime käsitsi, püüdes väetise jaotada võimalikult ühtlaselt kogu pindalale.

Pealtväetamisele me pöörasime suurt tähelepanu.

Valge-Vene NSV Põllumajanduse Ministeriumi Teraviljade Valitsuse peaaagronoom sm. Tarassenko, kes käis meie kolhoosis, ütles: „Kui Tamaara Škurko sai rekordilise rukkisaagi, siis on see suurel määral selle tulemus, et ta õigeaegselt ja õigesti viis läbi kevadise pealtväetamise.“

Pealtväetised me koostasime kohalikest väetistest — linnusõnnikust, virtsast ja tuhast. Ka mineraalväetisi kasutasime.

Taliviljadele andsime varakevadel, kui maapind ei olnud veel täiesti sula, 5—7 tsentnerit linnusõnnikut hektaari kohta. Linnusõnniku viisime mulda taliviljade kevadise äestamisega.

Pealtväetisena kasutasime ka tuhka, mis on väärtuslik väetis oma kaaliumi-, fosfori- ja lubjasisalduse tõttu. Tuhka andsime põldudele 5—6 tsentnerit hektaarile.

Tuhka peab hoidma tingimata katuse all. Tuhast, mis on jätetud lageda taeva alla, uhavad vihmaveed kaaliumi välja ja seetõttu ta kaotab oma väärtuse kaaliumiväetisena.

Kui tuhka kasutada pealtväetisena, siis tuleb talle lisada lämmastikku sisaldavaid väetisi, sest tuhk seda ainet ei sisalda.

Mineraalväetisi kasutatakse pealtväetamisel harilikult kuivalt, kuid parem on neid tarvitada lahustena.

Superfosfaati ja 40% -list kaalisoola me tarvitasime pealtväetamisel umbes järgmistes kogustes: superfosfaati 2,5—3 tsentnerit ja kaalisoola 1—1,5 tsentnerit hektaarile.

Kevadeperioodil vajavad taliviljad eriti palju lämmastikku, mispärast tuleb neid kevadel tingimata pealtväetada lämmastikväetistega. Lämmastikväetistest me kasutasime pealtväetamiseks ammoniumsulfaati. Pealtväetisena andsime ka veel kainiiti.

Suurepäraseid tulemusi andis ka mahorka pealtväetamine.

Mahorkale me andsime sõnnikut ja mineraalväetisi koos (30—40 tonni sõnnikut, 5—6 tsentnerit väävelhapu ammooniumi, 4 tsentnerit superfosfaati ja 2 tsentnerit kaalisoola). Silviniidi kasutamisel mahorka väetamisel tuleb loobuda, sest et selles on palju kloorisoolasid, mis alandavad mahorkast valmistatud tubakasaaduste väärtust.

TALIVILJAD NÕUAVAD HEAD HOOLDAMIST

Et anda riigile rohkem leiba, suurendas meie kolhoos viimaste aastate jooksul taliviljade külvipinda.

Nagu ma juba rääkisin eespool, kinnistati meile 21 hektaari põldu, millest 12 hektaari oli talirukki all. Kümne inimese kohta ei ole selline maa-ala väike, kuid me ei kartnud raskusi ja asusime otsekohe tööle.

On teada, et taliviljad annavad suuremaid saake kui suviviljad. Kuid nad nõuavad ka paremat hooldamist. Nende viljakus oleneb väga palju talvitustingimustest. Sulad ja nendele järgnevad külmad, sulavete kogunemine talivilja põldudele — see kõik, kui ei pöörata küllaldast tähelepanu põldude seisukorrale, võib põhjustada taliviljade viljakuse järsu langemise või koguni nende täieliku ikalduse.

Pikkadel talveõhtutel me õppisime suurte saakide agrotehnikat. Lugesime ajaleheartikleid, tutvusime vabariigi eesrindlaste töökogemustega, kes olid saanud suuri teraviljasaake. Eriti põhjalikult õppisime tundma Vassiljevitsi rajooni kuulsa eesrindlase Maria Sopoti töökogemusi. Need olid meile eriti väärtuslikud seepärast, et Maria Sopot töötas peaaegu samasugustel muldadel nagu meiegi. Läbilõetud brošüüridest ja artiklitest ning vestlustest jaoskonnaagronoomiga me saime väga palju kasulikku.

Raamat on meie esimene abiline.

Töökogemusi on mul veel vähe, sest töötan Tšervonnaja Niva kolhoosis alles 1945. aastast. Põllumajandusalased raamatud aitasid mul täiendada seda, mis praktikas jäi puudu. Raamatutest ma alles sain aru, milles seisab eesrindlik nõukogude põllumajanduskultuur. Ma lugesin läbi akadeemik Viljamsi „Põllunduse alused“, võtsin läbi agrotehnilise miinimumi kursuse raamatu „Agrotehnilised juhendid“ järgi. Palju kasulikku sain teada Tverdovski raamatust „Teraviljade seemnekasvatuse kolhoosides“.

Sellest, milliseid väetisi tuleb kasutada mahorka pealtväetamisel, lugesin I. V. Jakuškini raamatust „Suurendame tehniliste kultuuride tootmist“. Lugesin ka palju teisi raamatuid. Need aitasidki meil õigesti korraldada brigaadi tööd põllumajanduslike kultuuride kasvatamisel.

Õppides agrotehnikat, ei unustanud me seda, et tuleb õigesti kasutada talvekuid.

Nagu ma juba rääkisin, hakkasime koguma kohalikke väetisi juba talvel.

Me ei unustanud, et mida paremini on tugevnenud, juurdunud ja võrsunud taliviljad sügisel, seda paremini kannatavad nad välja ebasoodsaid talvitustingimusi. Kuid õige hooldamise juures võib ka nõrgast orasest areneda rikkalikku saaki andev vili.

Samuti ei tohi lubada sulavete seismist talivilja põldudel, sest ka siis taimed hukuvad.

Kõigest öeldust selgub, kui tähtis on, et juba talvel ja kevadel organiseeritakse pidev talivilja põldude kontroll, et jälgitakse orase talvitumist, tema seisukorda lume all, lumekihi paksust ja ühtlust, lume sulamist ja sulavete äravoolu.

Talvel, mitte harvemini kui üks kord kuus, me võtsime erilistesse kastidesse proove taliviljade orasest koos mullaga. Kasvama hakkavate taimede hulk võimaldas meil otsustada, kui suur protsent orasest on säilitanud oma eluvõime. Taliviljade orase proovid võtsime agronoomi juhatusel.

Ka kolhoosi põllutööinventar tuleb varakult ja võimalikult paremini ette valmistada. Me remontisime hästi kultivaatori ja hobuadrad, hoolitsesime selle eest, et kõik adrad oleksid eelkoorijatega varustatud ja korralikult remonditud.

Ka seda me teadsime, et eelkoorijatega varustatud atrade kasutamine annab häid tulemusi. Esimesena andis teadusliku põhjenduse eelkoorijatega atrade kasutamise paremusele ning propageeris neid laialdaselt akadeemik V. R. Viljams. Ta kirjutas: „Kultuurkünni teostamine eelkoorijatega varustatud atradega on liialdamatult kõige tähtsamaks nõukogude revolutsioonilise agronoomia ülesandeks“. Rohkearvulised katsed näitasid tegelikult eelkoorijatega varustatud atradega kündmise hiiglasuuri paremusi võrreldes eelkoorijateta atradega tehtud künniga. Eelkoorijatega varustatud atradega künd on eriti tähtis umbrohtude hävitamise seisukohalt. Eelkoorijatega adrad katavad kündmisel täielikult mullaga kõrre jäätmed, kuna aga eelkoorijateta atrade töö kvaliteet on palju madalam, sest isegi väikseima umbrohtumise korral ei mattu taimede jäätmed täielikult mulla alla.

Maaharimise ja väetise kõrval on võitluses suure saagi eest tähtis osa heakvaliteedilisel seemnel. Põllu võib külviks ette valmistada väga hästi, kuid pruugib ainult külvata halba seemet, ja sadade inimeste töövaev läheb kaduma. Ega muidu ütle rahva tark vanasõna: „Mida külvad, seda lõikad“.

Seal, kus ei tunta huvi puhtasordilise ja kõrgeväärtusliku seemne vastu, seal ei ole ka õiget võitlust saagi eest.

Seemned puhtisime preparaadiga ЛБ (200 grammi preparaati 1 tsentneri terade kohta) või ПД-га (1 tsentneri terade kohta 100 grammi preparaati).

Kuid ka seda on veel vähe. Õppides tundma suurte saakide agrotehnikat me saime teada, et on väga oluline taliviljade saagi tõstmiseks seemneid leotada azotogeeniga. Seda tehtigi. Külvi-normi, s. o. 1,8 tsentneri seemnete kohta võeti 3 kilo azotogeeni pulbrit. Enne külvamist segati pulber seemnetega hästi läbi.

Külvitöödel tuli meile abiks kogenud kolhoosnik Peeter Romanjuk.

Et veenduda seemnekoguste täisväärtuslikkuses ja et vajaduse korral võtta tarvitusele abinõusid nende väärtuse tõstmiseks, kontrolliti seemet seemnekvaliteedi-laboratooriumis. Seemned peavad kõigepealt olema puhtad ja kõrge idanemisprotsendiga. Täielikult tuleb välja sorteerida väikesed ja valmimata terad.

Visalt ja pingsalt töötades me ei märganudki, kuidas tuli kevad. Kui lumi oli sulanud, kattusid põllud ühtlase orasega. 8 hektaaril, kus külv tehti kesale, hakkas taliviljaoras eredalt rohetama, aga ülejäänud 4 hektaaril ei töotanud oras midagi head. Nähes nõrka, kolletavat orast küsis Ljuba Romanjuk arusaamatuses: „Vaata, Tamaara! Kas on võimalik siit saada suurt saaki?“

See, mida ma nägin, ei rõõmustanud ka mind, kuid tunne sundis mind vastama hoopis midagi muud, ja ma katkestasin tema jutu: „Aga mida siis sina tahad? Kas otsekohe viljapäid? Ei, tuvi-kenel!“

Sügis ja esimene pool talve olid soodsad taliviljadele. Ent jaanuaris ja veebruaris oli kogu aeg muutlik ilm. Tunduv soojenemine hiljem kutsus esile orase elustumise, see aga tõi kaasa liiga kiire sügisel kogutud toitetagavarade ärakasutamise ning orase tunduva nõrgenemise. Ka jäid orased mõnes kohas kevadise sulavee alla.

Nüüd oli meie ülesandeks talivilja külvide parima hooldamisega kevadel tagada neile arenemiseks normaalsed tingimused.

Me läksime põllule labidatega, kaevasime kraavikesed ja puhastasime vaod.

Tähtsamaks taliviljaoraste kevadise hooldamise võtteks on varakevadine äestamine. Siin on kõige olulisemaks momendiks selleks tööks õige tähtpäeva määramine. Liig varajane äestamine, kui muld alles kleepub äkkepulkade külge, ei anna häid tulemusi, sest äke ei kobesta mulda, vaid ainult kitkub taimi. Samuti ei tohi ka hilineda äestamisega, sest maapind kuivab kiiresti ja kattub koorikuga. Sellist maad on äestamisega raske kobestada — koorik murdub tükkideks ja palju taimi saab vigastada.

Me äestasime põldu siis, kui muld murenes äkke all väikesteks tükkideks. Et mitte mööda lasta parimat äestamisega, jälgisime pidevalt mulla seisukorda.

Äestasime risti külviridu, sest siis saab vähem taimi vigastada kui piki ridasid äestades. Äestamisega hävitatakse palju vastidanenud ja veel tugevneda jõudmata tõusmetega üheaastasi umbrohte, väheneb niiskuse kadu mullast ja luuakse tingimused õhu vabaks juurdepääsuks juurtele. Äestasime siksak-äkkega.

Äkkega kokkukistud taimed ja prahi kõrvaldasime põllult.

Hoolimata sellest, et me talitasime vastavalt agrotehnika nõuetele, mõned kolhoosnikud siiski kahtlesid selles, kas meie ettevõtte annab häid tulemusi. Nad rääkisid, et meie rajoonis ei ole veel kunagi rukist äestatud. Palju pisteid tuli meil kuulda ka

fekaaliga väetamise pärast. Isegi rohimine kutsus esile mõningaid vastuväiteid. Kuid me olime kindlad edus ning jätkasime tööd.

Seal, kus see oli vajalik, pealtväetasime kaks korda.

Võib-olla oleks õigem anda pealtväetist ainult üks kord, kuid suuremas annuses, selle asemel et teha seda kaks korda? Ei, selline viis oleks ebaõige. Eriti ebaõige oleks see veel siis, kui me oleksime liig palju andnud lämmastikväetist esimesel pealtväetamisel ja sellega lootnud asendada teiskordse pealtväetamise.

Liig tugev väetise, eriti lämmastikväetise kontsentratsioon oleks võinud kahjustada taimi. Kuid kõige tähtsam on see, et siis oleks kadunud pealtväetamise mõte.

Pealtväetamisel on tarvis väetised jaotada ühtlaselt kogu pindalale. Kui neid tingimusi ei täideta, hakkavad külvid arenema ebaühtlaselt, see aga põhjustab paratamatult ka ebaühtlase vilja valmimise ja seega saagi alanemise.¹

Esimesel päeval pealtväetasime 2,5 hektaari. Niisama palju väetasime ka järgmisel ja ülejärgmisel päeval. Ja mida me nägime? Sel ajal kui teostasime pealtväetamist meie maa-ala viimastel hektaaridel (pealtväetamine fekaaliga on väga töömahukas), hakkasid varem pealtväetatud taimed juba jõuliselt kasvama. Eriti oluline on väetamise tähtsust meeles pidada meil, Valge-Vene Polesje kolhoosnikutel. Meie kolhoosis on enamuses saviliiv- ja leetmullad, mis vajavad eriti tugevat väetamist.

Tundes meie muldade vajadusi, hakkasime me juba sügisel koguma ja vedama põldudele kohalikke väetisi.

Pärast võrsumist kasutasime kaaliumväetisi ja siis rohisime uuesti.

Rääkides taliviljaoraste kevadisest hooldamisest, ei saa vaikes mööda minna mitmeaastase põldheina hooldamise küsimusest. Paljudes kolhoosides ei pöörata vajalikku tähelepanu mitmeaastasele põldheinale, pidades seda teisejärgulise tähtsusega kultuuriks. Kuid mitmeaastane põldhein vajab samuti pealtväetamist ja maapinna kobestamist. Põldheina põllud, mis on määratud heinaks, saavad meie kolhoosis pealtväetisena mitte ainult fosfor- ja kaaliumväetisi, vaid ka lämmastikväetist. Ulejäänud põldudele andsime pealtväetisena superfosfaati (2,5 tsentnerit hektaarile), kaalisoola (1 tsentner hektaarile) ja tuhka (7—8 tsentnerit hektaarile).

Mitmeaastase põldheina põllud meie leetunud muldadel vajavad ka lupjamist. Lubi vähendab mulla happesust ja on ühtlasi vajalik põldheinale ühe mineraalse toiteainena. Me lupjasiime sügisel, sest sellega tõuseb põldheina külmakindlus.

Me töötasime väsimatult. Kevadistel töödel paistsid eriti silma Ivan Romanjuk, Sofia Škurko, Maria Ljubov ja Polina Roman-

¹ Talvest kahjustatud kohti tuleb valikväetamise abil järele aidata, et muuta põld ühtlaseks. T o i m.

juk. Künni- ja äestamistöõde norme täitsid nad vähemalt 150—200-protsendiliselt.

Taliviljad külvatakse enamil juhtumeil kesale. Seetõttu kesaharimine ongi tegelikult põllu ettevalmistamine taliviljakultuuride jaoks. Kesaharimine peab kindlustama umbrohtude hävitamise, maksimaalse niiskuse ja toiteainete kogumise ning säilitamise taimedele kergesti omandataval kujul. Neid tingimusi rahuldab varakevadine kesaharimine järgneva kahekordse kultiveerimisega ja õigeaegse korduskünniga.

Seepärast peab erilist tähelepanu pöörama kesakünnile.

Orgaaniliste väetistega väetamine ja soodsate tingimuste loomine nende kõdunemiseks käib ka kesaharimise ülesannete hulka.

Hästi väetatud ja õigesti haritud kesasse koguneb niiskust, õhk tungib paremini mulda ja tänu bakterite toimele luuakse taimedele vajalike toiteainete tagavarad. Seega on kesa võimsaks mulla viljakuse tõstmise abinõuks.

Seetõttu ÜK(b)P Keskkomitee 1947. a. veebruaripleenumi otsuses „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil“ on märgitud: „Rööbiti külvipinna laiendamisega pidada põhiliseks ülesandeks teraviljakultuuride viljakuse tõstmist, milleks on tarvis täielikult kindlustada kesade õigeaegne kündmine ja harimine talivilja jaoks“.

Sõnniku me vedasime põldudele aegsasti, veel lumeteega. Mida varem on kesa väetatud ja küntud, seda parem: kündmata põllul toimub kevadel niiskuse auramine eriti intensiivselt.

Kui kesaküнд hilineb, siis maapinna pealne kiht kuivab ja selle tagajärjeks on madalakvaliteediline — panklik — küнд. See on aga väga halb.

Kohev maa on külviks hea, „panklikule mullale külvata tähendab ainult vilja raisata“, ütleb meie vanasõna.

Harilikult antakse kesale varakult väetised ja küntakse otsekohe pärast varajaste suviviljade külvamist. ÜK(b)P Keskkomitee 1947. a. veebruaripleenumi otsuse ette kindlustada mustkesa küнд varajastel tähtaegadel ja suve jooksul kesa vähemalt kolm korda harida.

Pleenumi otsuses on öeldud:

„Umbrohu kiireimaks likvideerimiseks põldudelt kindlustada, et kõikjal peetakse kinni 20—22 sentimeetri sügavusest künnist, aga õhema künnikihiga maadel künda künnikihi sügavuselt järkjärgulise künnikihi süvendamisega“. Need partei juhendid me püüdsime ellu viia täpselt. Me veendusime selles, et kus küntakse madalalt, seal saadakse ka väikest saaki.

Meie suur õpetlane K. A. Timirjasev osutas sügavkünni erakordsele tähtsusele saakide tõstmisel. Nagu märkis Timirjasev, on kesakünnil, peale niiskuse ja toiteainete kogumise suure tähtsuse, oluline ka see, et ta loob head tingimused juurte arenemiseks.

Kesa me kündsime mais. Künni sügavust kontrollisime väga rangelt. Kündmisel me kogusime hoolega kõik sõnniku vagudesse.

Pärast sügavkünni kultiveerisime kesa randaaliga. Korduskünniga viisime sõnniku mulda.

Selline kesaharimine tagab ühtlase orase, selle kiire arenemise ja taliviljade hea talvitumise.

Suurt abi osutasid meile iga päev kommunistlike noorte ja parteiorganisatsioon. Eriti jäi mulle meelde parteiorganisatsiooni ja kommunistlike noorte ühine lahtine koosolek. Koosolekul räägiti sellest, kuidas paremini valmistuda ette ja läbi viia viljakoristamist. Kommunistidele ja kommunistlikele noortele anti vastutusrikkamad ülesanded. Pärast seda arutasime läbi kõik üleskerkinud küsimused. Meil oli vaja töötada suure jõupingutusega. Et töödega edukalt toime tulla, võtsime oma tööplaani isegi pisiasjad. Igaüks meist sai kindla ülesande, määrati kindlaks, kui palju peame lõikama rukist, kui palju koristama kaera ja nisu, mitu normipäeva välja töötama tehniliste kultuuride harimisel...

Juunis sadas palju äikesevihma. Ilmad vilja küpsemiseks olid soodsad. 26. juulil me alustasime lõikust. Algasid töörohked päevad.

Põllule läksime varahommikul ja lõpetasime töö, kui pimeenes. Põllul sõime nii hommikusööki, lõunat kui ka õhtueinet. Toit toodi meile kohale. Mõnikord tegin tütarlastele ettepaneku ööbida põllul. Ei tahtnud raisata ühtki minutit, sest ajakaotus oleks võinud põhjustada suuri viljakadusid. „Suvine päev toidab aasta,“ ütleb rahvasuu. Pealeselle me ei võinud nõrgendada oma tähelepanu teistele kultuuridele.

Pärast rukkilõikust hakkasime kohe koristama suvilja. Sel ajal töötasime välja kaks ja enam normi päevas. Teraviljade lõikuse me lõpetasime nelja päevaga ja otsekohe panime koristatud vilja kuhja.

Rukkipead olid suured. Eriti suurt saaki töötas anda 8 hektari suurune rukkipoold, mis oli külvatud varajasele kesale. Tihti me imetlesime oma vjatka rukist. Rukis sellel põllul oli nagu müür. „Hiirgi ei pääse meie rukkist läbi,“ rääkisid tütarlapsed. Rukis oli kõrge. Viljapeades loendasime kuni 97 tera. Kolhoosnikud imetlesid meie rukkipooldu.

Kannatamatult ootasime esimest viljapeksu.

„Kui palju küll saame hektaarilt?“ ei jõudnud tütarlapsed ära oodata.

Kõik ootasid suurt saaki. Sellest mõttest elasime kõik; see jutt ei kadunud kolhoosnikute suust. Ma sõitsin rajooni, et saada mõneks päevaks traktorit viljapeksuks. Partei rajoonikomitee tuli meile vastu ja Tšervonnaja Nivasse tuli traktor HTZ. Ma jagasin inimestele töö kätte. Vana masinist Grigori Škurko asus oma kohale vilja masinasse laskma ja viljapeksu-

masin hakkas undama. Osava liigutusega laskis ta alla esimese vihu, mille aplalt neelas trummel.

On pekstud esimese hektaari vili. Laomees Timofei Škurko asetab kaalupommid kaalule:

„207 puuda! Õnnitleme, seltsimees Škurko!“

Erutatult avasin märkmiku ja arvestasin — 34 tsentnerit 30 kilogrammi. See oli meie saagi eest võitlemise viimne etapp, mida kroonis suur võit. Vili oli pekstud kahe päevaga. Esimeselt 8 hektaarilt me peksime ja andsime lattu 240 tsentnerit rukist. Keskmine hektaarisaak oli 30,3 tsentnerit. Selliseid saake ei ole meie Polesje kolhoosnikud kunagi näinud. Suvinisusaak oli 12,5 tsentnerit ja kaerasaak 16,8 tsentnerit hektaarilt. 12 tsentnerit rukist hektaarilt saime 4-hektaariliselt põllult, mille eelviljaks oli kaer. Hea oli ka mahorka- ja kartulisaak.

35 tonni valikvilja kodumaale — selline oli meie, kommunistlike noorte loominguliste pingutuste ja ennastalgava töö tulemus.

Endale võetud kohustused me ületasime.

Lubaduse, mis me koos kõigi Valge-Vene kolhoosnikutega andsime seltsimees Stalinile, me täitsime auga.

Süda rõõmustab! Kommunistlikule noorele, kolhoosnikule ei ole suuremat au, kui pühalt pidada oma sõna, mis on antud kodumaale, suurele Stalinile. Ja me oleme uhked, et pidasime oma sõna.

TOO EI OLNUD ASJATU

„Halba maad ei ole, on ainult halvad peremehed“, „Igasugusel pinnasel võib saada mistahes lõikuse, on ainult vaja osata teda saada“ — need, vene õpetlase-kommunisti ja kõigi nõukogude põllutöölise sõbra, Vassili Robertovitš Viljamsi suurepärased sõnad olid mul alati teenäitajaiks. Tulevad meelde meie kommunistlike noorte töö organiseerimise algpäevad. Siis kahtlejad vaidlesid vastu. „Mis teavad nemad viljasaagist. Nad on selleks liiga noored.“

Raskused meie ees olid täiesti suured. Kolhoosis andsid end ikka veel tunda saksa okupantide ajutise peremehetsemise ja sellele järgnenud põua tagajärjed, ei jätkunud väetist, oli puudus veojõust. Burki kodused maad olid laastatud.

Kuid kohusetunne orjaikkest vabastatud emakese kodumaa vastu ning suur tööind kommunistlikes noortes kindlustasid meile võidu. Me vastasime palavalt Altai põlluharijate üleskutsele.

„Ei tee ainult nalja, tahab altailastele järele jõuda,“ rääkisid tol ajal meist kolhoosnikud.

Need jutud kommunistlikest noortest, mis liikusid kogu kolhoosis, andsid meile uut jõudu.

Kolhoosis hakati üha rohkem uskuma meie ürituse edusse.

Kui teistel põldudel alles jälgiti orase tärkamist, alustasin ma sõbrannadega juba võitlust umbrohtudega.

Töö kokkuvõtteid tegime iga päev. See tõstis töoviljakust, tõstis töotajate huvi. Meie aus töö tasus end rikkalikult. Juhatas määras meile väljamaksmiseks lisatasu 3768 kilo vilja. Meie artelli kolhoosnikud said iga normipäeva kohta 2 kilo vilja ja 41 kilo kartuleid ning köögivilja. Meie aga saime iga normipäeva eest, mis oli kulutatud teraviljakultuuride kasvatamiseks, veel täiendavalt 9,3 kilo teravilja (sellest 5 kilo rukist, 2 kilo otra ja 2,3 kilo nisu). Kolhoosnikute tulud kasvasid tugevasti. Kolhoosnik Maria Romanjuk sai normipäevade eest üle 50 puuda vilja, sajad puudad kartuleid. Samuti rohkesti said töötasu Sofia Škurko, Ljubov Romanjuk ja paljud teised.

ULKNU Keskkomitee autasustas mind ja kolhoosi esimeest aukirjaga.

18. veebruaril 1948 autasustati mind Valge-Vene NSV Ülemnõukogu aukirjaga.

10. märtsil 1948 anti mulle suure saagi saamise eest sotsialistliku töö kangelas nimetus. Ivan Romanjukki autasustati medaliga „Töövapruse eest“.

Teade mulle sotsialistliku töö kangelas nimetuse andmise kohta levis kulutlena rajooni kolhoosides. Meid tulid tervitama naabruses asuvad põllumajandusartellide rajooni parteija nõukogude organite esindajad. Toimus miiting, kus kolhoosnikud avaldasid suurt armastust Lenini-Stalini parteile ja Nõukogude valitsusele.

Parteiorganisatsiooni sekretär ja kolhoosi esimehe asetäitja Konstantin Martšenko kõneles miitingul sellest, et meie eeskujul võitlevad meil 1948. aastal suurte ja püsivate saakide saamise eest kõik brigaadid ja on võtnud endale kohustuseks saavutada niisama häid tulemusi. Mihhail Romanjuk, meie brigadiir, ütles:

„Tamaara Škurko on saanud kõrge autasu. See autasu on ühtlasi autasuks kõigile meie küla elanikele. Meie südamed on täis rõõmu. Minu brigaad, kelle koosseisu kuulub ka Tamaara Škurko, võtab endale kohustuse saada vähemalt 150 puuda teravilja igalt hektaarilt. Loodan, et selliste näitajate eest hakkavad võitlema koos meiega kõik meie kolhoosi brigaadid.“ Kolhoosi esimees Mihhail Jurtšenko andis kõigi kolhoosnikute nimel lubaduse, et käesoleval aastal kolhoos püüab saavutada 25 hektaari suuruselt põllult 30-tsentnerilise rukkisaagi, 10 hektaari suuruselt põllult 25 tsentnerit nisu ja kogu kartulipõllult 200 tsentnerit kartulit hektaarilt.

Seejärel anti mulle sõna.

Ma tänasin palavalt seltsimees Stalin, Nõukogude valitsust ja kommunistlikku parteid kõrge autasu eest.

„Ainult meie maal,“ rääkisin ma, „kus töö on au-, kangelaslikkuse ja kuulsuse asjaks, astub naiskolhoosnik akadeemiku

kõrvale, ta nimi saab kuulsaks kogu maal. Ei ole sõnu, et väljendada tänutunnet seltsimees Stalinile, kes isalikult hoolitseb meie kolhoosnike eest. Et õigustada sotsialistliku töö kangelase kõrget nimetust, et vastata tööga partei ja valitsuse hoolitsemisele, hakkan mina ja minu sõbrannad töötama käsi rüppe panemata, jõudu säästmata, veel suurema energia ja hoolega sel aastal mulla viljakuse tõstmiseks, uute võitude saavutamiseks põldudel.“

MITTE RAHULDUDA SAAVUTATUGA.

Natuke üle aasta on möödunud ajast, kui meie talurahvas, juhindudes UK(b)P Keskkomitee 1947. a. veebruaripleenumi otsusest*, alustas suurt sõjakäiku põllumajanduse sõjajärgseks taastamiseks ja edasiseks arendamiseks. Kuid milliseid suurepäraseid tagajärgi me oleme saavutanud! See, milleks teistes maades oleks vaja aastakümneid, on saavutatud meil ühe aastaga.

Selles väljendub eredalt nõukogude ühiskondliku ja riikliku korra võit, bolševike partei suur juhtiv osa ning kolhoosikorra ammutamatu jõud. Meie töökogemused on laialdaselt tuntud Polesje kolhoosnikele. Neid õpitakse ja võetakse üle. Kuid meie ei rahuldu saavutatuga. Meie elame tulevikule. Sel aastal külvasime küllaldaselt väetatud mustkesale. Talve jooksul kogusime väetisi pealtväetamiseks. Iga kommunistlik noor kogus 3 tsentnerit tuhka ja 1 tsentneri linnusõnnikut.

Augusti lõpus me külvasime talirukki ja -nisu. Taliviljade külviks oli põld hästi ette valmistatud. See künti mai lõpus. Oras arenes hästi. See lubab meil loota uut edu töös. Vastuseks Altai kolhoosnike üleskutsele me lubasime sel aastal koguda suured rukki- ja nisusaagid.

Iga brigaad võttis sel aastal suurendatud kohustused, mis avaldati „Pravda“ 13. mai 1948. a. numbris, valgevene kolhoosnike kirjas seltsimees Stalinile.

Seltsimees Stalinile antud sõna peame samuti kui möödunud aastalgi. Oma kohustuste täitmist me kindlustame konkreetsete tegudega.

Meid teenindama määrati rajooni parim agronoom Ivan Sulimov. Juba lühikese ajaga võitis ta kõigi burkalaste lugupidamise.

Mitmete uute sortide toomine meie kolhoosi, nende katsetamine ja julge kasutuselevõtt tootmispõldudel, tehniliste kultuuride viljakuse järsk tõus — kõiges selles on suur osa I. Sulimovi tööl. Tema on tõeline nõukogude agronoom. Ei ole sellist kolhoosielu ala, kuhu ta ei süveneks suure asjatundlikkusega.

Suurt abi osutab meile ka rajooni põllumajandusosakonna peagroneer Klavdia Dašuk.

* Käesolev brošüür on kirjutatud 1948. aastal. Toim.

Palju hinnatavaid ja kasulikke nõuandeid andis meile Valge-Vene Põllumajanduse Ministeeriumi Teraviljavalitsuse peaagronoom sm. Tarassenko, kes on korduvalt külastanud meie kolhoosi.

Parteiorganisatsiooni sekretär sm. Martšenko määras igasse brigaadi kommunisti. Meie noortele määrati kommunist-kolhoosnik sm. Šõlets. Suure töö tegi ta koos agitaatori Maria Romanjukiga. Kõige kiiremal lõikuse ajal selgitasid nad partei ja valitsuse otsuseid, püüdsid saavutada seda, et bolševistlik tõesõna tungiks iga kolhoosniku südamesse.

Iga päev korraldatakse meil informatsiooni veerandtund, kus agitaatorid jutustavad meile nii kodumaal kui ka välismaal toimuvaist sündmustest.

Seinaleht „Kolhoosnik“ ja väkkehed, mis ilmuvad brigaadides, tutvustavad eesrindlaste kogemusi, tõmbavad järele mahajääjaid, ühe sõnaga, kindlustavad võistlustulemuste laialdast tutvustamist.

Nadežda Romanjukile, kes omal ajal töötas teistest halvemini, tehti kommunistlike noorte koosolekul märkus; pärast seda hakkas ta töötama palju paremini.

Kolhoosi kommunistlike noorte organisatsioonis on meil 37 inimest. Sellest, millised teened on meie kommunistlikel noortel suurte saakide saamisel, ma juba rääkisin selle raamatu lehekülgedel.

Kommunistid ja kommunistlikud noored on alati eesrindlike agrotehniliste võtete kasutamise algatajaks. Nii näiteks sorteeriti sel aastal kommunistlike noorte algatusel külviseeme käsitsi, võeti kasutamisele ristikülv ja teised abinõud. Kommunistid ja kommunistlikud noored juhivad kolhoosi majandust, püüavad seda aastast aastasse laiendada. Praegu on meil veisefarm 202 veisega, tuuleveski, 18-hobujõuline naftamootor viljapeksuks.

Kommunistlike noorte algatusel toimuvad meil korrapäraselt põllumajanduse õpiringi õppused, millest võtavad osa kõik kolhoosnikud.

Kommunistlike noorte organisatsiooni ülesandel jutustasin meie töökogemustest naaberkolhoosides ja -rajoonides.

Palju tähelepanu osutab meie kolhoosile Valge-Vene NSV Ministrite Nõukogu esimees sm. Ponomarenko.

Hiljuti saatis ta meile kirja, milles teatas, et Valge-Vene NSV valitsus otsustas anda sel aastal meie kolhoosile täiendavalt ühe auto ja viljapeksumasina.

Kallile parteile, leninlik-stalinlikule kommunistlikule noorsooühingule olen ma tänu võlgu ka enda arenemise eest, oma õnneliku elu eest.

Millega me võitsime üldise armastuse ja lugupidamise?

Sellele küsimusele võib anda ainult ühe vastuse: kommunistliku suhtumisega töösse, visadusega töös, suure tahtmisega õppida ja kasutada oma teadmisi praktikas.

Kommunistlik noorsooühing kasvatas minus uhkustunde ja tugevdas vastutustunnet töö eest, süvendas nõudlikkust enese ja teiste vastu. Kui ma Minskis põllumajanduse eesrindlaste nõupidamisel jutustasin oma elulugu, tundsin, et kogu saal püüab kuulda iga minu sõna. Miks huvitas delegaate nii väga lihtsa, kahekümneaastase valgevene põlluharija elu? Sellepärast, et minu elust nähtub, kuidas võib kasvada lihtne nõukogude inime, kui ta ausalt ja kohusetruult töötab. Kohusetruu töö ja sõprus teadusega, see ongi see „saladus“, millele me võlgname tänu suure saagi eest.

Varajastest nooruse aastatest alates tundsin ma rõõmu vabast sotsialistlikust tööst, mis on võimalik ainult kolhoosikorra tingimustes.

1944. a., kui olin alles 16-aastane, astusin ma kommunistliku noorsooühingu ridadesse ja 1948. a. kutsus mind võistlusse kogenumaid Polesje naiskolhoosnikuid, sotsialistliku töö kangelane Jevdokija Kuhhareva, kes sai 31,9 tsentnerit talirukist 8,5-hektaarilise põllu igalt hektaarilt, samuti kommunistlik noor Vassili Kopatš, kes andis lubaduse meist ette jõuda, ning rida teisi eesrindlasi.

Ukraina NSV kolmekümnendal aastapäeval külastasin Ukrainat. Ma nägin, kui rikas on viljakas Ukraina. Teha Valgevenemaa niisama rikkaks, selle poole, mulle näib, peab püüdma iga valgevene põlluharija. Selleks on ainult vaja ausalt teha tööd. Kuid töötada nii, nagu teeme seda meie, võib iga kolhoosnik.

Meie kolhoosnikutel on sotsialistliku riigi huvid esikohal. 1947. a. augusti alguses viis meie kolhoos esimesena rajoonis varumispunkti üle 40 tonni valikvilja. Viljavarumise aastaplaan täideti ennetähtaegselt, 17. septembriks, valgevene rahva ühtsesse Nõukogude riiki ühinemise aastapäevaks.

Kolhoosi keskmine viljasaak 308-hektaariliselt maa-alalt oli 11,32 tsentnerit vilja hektaarilt.

Sügisel me teostasime suviviljade alla mineva maa sügavkünni traktoritega. Sügisel tehti ka eeltöid kohalike väetiste kogumiseks.

Taliviljad külvasime hästi väetatud ja haritud varajasele kesale. Pärast kevadist väetamist toimus korduskünn 15—16 sentimeetri sügavuselt ning kahe nädala pärast, enne külvi, äestasime kaks korda. Külvasime külvimasinatega — 3 hektaari külvasime hobukülvimasinaga ristikülvis ja 5 hektaari traktorkülvimasinaga.

Nisu alla vedasime 40 koormat sõnnikut hektaarile ja andsime ka superfosfaati. Koos seemnetega külvasime igale hektaarile 3 kilogrammi azotogeeni; see kõik lubab meil loota veel paremat saaki.

Nüüd on meil juba suured kogemused, teame, et raskusi võitmata ei saa teha midagi suurt, tähelepanuväärivat.

Talvel korraldas jaoskonnaagronoom Leonenko meie kolhoo-

sis kümnepäevase agrotehnilise kursuse. Kursusel õppisid kõik brigadiirid ja kolhoosnikud.

Kursuse lõppedes korraldati eksam. Mina, nagu paljud teisedki, sooritasin agrotehnilise eksami väga hästi. Käesoleva (1948) aasta kevade võtsime vastu märksa paremini ettevalmistatult. Meil on rohkem väetisi, kõik suviviljapõllud on üles küntud sügisel.

Seepärast võin kindlasti öelda, et sel aastal saame mitte vähem kui 200 puuda vilja hektaarilt.

Sellest ma teatasin ka Minskis korraldatud noorte põllumajanduse eesrindlaste nõupidamisel.

Meie edu on alles võitluse algus suurte ja püsivate saakide eest. 1947. aasta edu rõõmustab meid ja innustab kõiki meie artelli kolhoosnikuid viisaastaku täitmisele nelja aastaga. Ennastalgavalt töötades taotlevad kolhoosnikud uusi suurepäraseid töötulemusi.

1948. aasta peab kujunema veel suuremate saakide aastaks, mitte ainult üksikutel põldudel, vaid terve külvipinna ulatuses.

Meie maa võib anda häid saake ja meie peame neid kasvatama, seda õpetab meile bolševike partei.

Igaühele meile on nüüd selge see, et ilma tõsise tööta, maa-
harimise küsimustesse põhjalikult süvenemata ei ole võimalik saada suurt saaki. Nüüd ei kahtle juba keegi enam selles, et taliviljade äestamine, fekaalide kasutamine väetiseks, umbrohu kitkumine rukkipoõllult ja teised agrotehnilised abinõud toovad suurt kasu.

Mõned noored kolhoosnikud ei hinda seda, mis neile on andnud nõukogude võim. Neile ei teeks liiga, kui nad loeksid kas või valgevene klassikute Janka Kupala ja Jakub Kolasi teoseid, et aru saada, milline kuristik lahutab meid neetud ja hirmsast minevikust.

Vladimir Iljitš märkis, et valgevene talurahvas oli kõige vaesem ja rõhutum. Tuhanded talupojad pidid lahkuma kodukohast Valgevenemaa vaesuse tõttu. On kindlaks tehtud, et 50 suure Oktoobrirevolutsiooni eelse aasta jooksul lahkus Valgevenemaalt parema elu otsimise eesmärgil, arvestamata seejuures lapsi, 1 387 000 inimest.

Tuli nõukogude võim, Polesjes loodi kolhoosid, ning hoopis teine elu tuli talupoja majja.

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon muutis Valge-Vene, minevikus tsaari-Venemaa mahajäänud ääremaa, üheks eesrindlikumaks nõukogude sotsialistlikuks vabariigiks.

VIII Nõukogude kongressil ütles seltsimees Stalin: „... nõukogude talurahvas on täiesti uus talurahvas. Meil ei ole enam mõisnike ega kulakuid, kaupmehi ega liigkasuvõtjaid, kes võiksid talurahvast ekspluateerida.“

Need seltsimees Stalini sõnad meenuvad, kui vaatad meie külale, nendele muudatustele, mis on toimunud kolhoosi loomi-

sest saadik. Burki kolhoosiküla ei sarnane kuidagi endise kurnatud valgevene külaga, milline ta oli enne revolutsiooni.

Määratu suuri kahjusid tekitasid Valge-Venele ja armsale Polesjele saksa fašistlikud vallutajad, kes pöörase raevuga ründasid kolhoosikorda. Nad rõõvisid talupoegade vara ja laostasid artelli majandust; veel enam — nad hävitasid metsikult ka kolhoosnikuid endid, püüdes murda nende vaba, revolutsioonilist vaimu, purustada nende usku nõukogude korra jõusse ja võimusse.

Partei seadis ülesande: luua nõukogude inimestele fašistide orjusest vabastatud rajoonides normaalsed elutingimused.

Meie kohus on anda kogu oma jõud, et täita seda partei juhendit.

Uued masinad, sordiseemned — kõik see, millest talupojad ainult unistasid enne revolutsiooni, on nüüd muutunud kolhoosi tänapäevaks. Kulaklikust ekspluatatsioonist vaba töö, suur riiklik toetus ja tark stalinlik juhtimine on Burki küla ümber loonud.

Talupoja elu muutus rõõmsaks ja jõukaks, tuli uus töörõõm ja põldudele viljakus.

Kolhoos lõi uue põllumajanduskultuuri.

Kui kõige teadlikumale ja oskuslikumale üksiktalupojale oleks antud juhtida tööd kolhoosis, ta oleks kaotanud pea. Kas ta oleks teadnud midagi kesaharimise tehnikast kolhoosis, õigestest külvikordadest, eelkoorijaga adraga kultuurkännist, oraste pealtväetamisest mineraalväetistega, kõigest sellest, mida peab teadma ja teab meie kolhoosi brigadiir. Need kõik on kolhoosi agrotehnika koostisosad.

Selle agrotehnika saavutused olenevad külvikordadest.

Me lõime õige külvikorra.

Me külvame kõige paremaid sorte, kasvatame põldheina, tõstame mulla viljakust. Maa on nüüd hoopis erinev sellest, missugune ta oli sajandite jooksul.

Kõik see on tehtud kolhoosi elu aastate jooksul ja oli võimalik ainult tänu riigilt sotsialistlikule põllumajandusele antud abile.

Meie saavutused on üldtuntud. Meie küla, kus üksiktalude ajal kunagi ei piisanud oma leivast, on nüüd kogu rahva ees esile tõstetud, sest me hakkasime vilja tootma külluses. Kui palju on selliseid külasid meie maal! Kui palju neid on homme! Kas see ei ole kolhoosikorra võitmatuse tunnus?

Valgevene noor luuletaja Mikola Gamolka kirjutas minule pühendatud luuletuses:

Kodumaal valitseb rahu,
käes on õnnepäevad,
kangelaseks hüütakse seda,
kes esimesena astub kommunismi.

LAIALDASELT LEVITADA EESRINDLIKKE KOGEMUSI

Rekordid üksikutel põldudel ei või olla eesmärgiks, nad ei saa lahendada põllumajanduse arendamise ülesannet, teravilja ja teiste põllumajandussaaduste tootmise pideva suurendamise ülesannet.

Meie ei kahtle selles, et eesrindlikud kogemused levivad iga aastaga üha laiemalt. Selleks on meie maal loodud kõik tingimused. Kuid see ei tähenda seda, et võime selles töös laskuda isevoolule.

Tuleb laialdaselt organiseerida sotsialistlikku võistlust suurte saakide saamiseks.

Olgu rohkem rekordpõlde meie oblastis, meie vabariigis. Kasvagu eesrindlaste arv. Iga eesrindlase edu peab kaasa aitama kolhoosimajanduse üldisele tõusule. Seetõttu oli eriti rõõmutavaks sündmuseks Valge-Vene NSV Ministrite Nõukogu ja Valge-Vene K(b)P Keskkomitee rändpunalipu määramine meie, Bragini rajoonile.

Samuti on rõõmustav ka see fakt, et meie kogemused on saanud üldtuntuks mitte ainult Polesje oblasti Turovi, Damanovitši, Komarinski ja teistes rajoonides, vaid terves Valge-Venes.

Meie eesmärk on selge: saavutada sõjajärgne üldine tõus põllumajanduses. Võimalused selle saavutamiseks on olemas igas kolhoosis ja brigaadis. Seda, mida teevad eesrindlased, peab tegema iga kolhoosnik ja brigaad.

Iga kolhoosnikut, kes on silma paistnud oma ennatsalgava tööga põllumajanduse arendamisel, võib autasustada.

Tänane lihtkolhoosnik võib homme saada sotsialistliku töö kangelaseks ja ta rinda ehib kodumaa kõrgeim austuse märk. „...nõukogude korra tingimustes,“ ütles seltsimees Stalin, „...austatakse tööinimest. Siin ta ei tööta ekspluataatorite jaoks, vaid endale, oma klassile, ühiskonnale. Siin ei saa tööinimene tunda ennast mahajäetuna ega üksikuna. Vastupidi, tööinimene tunneb ennast meil oma maa vaba kodanikuna, teatud määral ühiskonnategelasena. Ja kui ta töötab hästi ja annab ühiskonnale seda, mida ta suudab anda, siis on ta töökangelane, on ümbritsetud kuulsusega.“ (J. Stalin. Kõne esimesel üleliidulisel stahhaanovlaste nõupidamisel 17. novembril 1935. a.)

1948. aasta 1. aprillil avaldatud NSV Liidu Ülemnõukogu Preisiidiumi seadlus „Kolhoosnike ja traktorjaamade ning sovhoo side töötajate sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmise ning nende autasustamise kohta NSV Liidu ordenite ja medalitega suurte nisu-, rukki-, maisi-, riisi-, puuvilla-, suhkrupeedi-, päevalille-, lutserni- ja timutisaakide saamise eest“ näitab veel kord partei, valitsuse ja seltsimees Stalini suurimat hoolitsust põllumajanduse arendamise ja sotsialistliku põllumajanduse töötajate eest.

NSV Liidu Ülemnõukogu seadlus avab iga põllumajanduses
töötaja ees suured võimalused. Tööta ainult ausalt, püüdlisult,
hoolsalt, joondu eesrindlaste järgi, kasuta nende kogemusi, ole
ise julge novaator ja sa saavutad võidu.

Meie ei säästa jõudu, me hooldame kultuure 1948 a. veelgi
paremini, et saada veel suuremaid saake.

SISUKORD

Eessõna	3
Innustavad sõnad	4
Saak oleneb tööst	6
Väetised — üks tähtsamaid suure saagi saamise vahendeid	8
Taliviljad nõuavad head hooldamist	11
Töö ei olnud asjatu	17
Mitte rahulduda saavutatuga	19
Laialdaselt levitada eesrindlikke kogemusi	24

Akadeemik J. V. Jakuškini
teaduslikul toimetusel.

T. I. Skurko brošüür on ette valmistatud
A. D. Tverski osavõtul.

Vastutav toimetaja G. Hansman
Kaanejoonise valmistanud R. Tungla

Tehniline toimetaja E. Plaks.

Ladumisele antud 29. IV 1950. Trükkimisele antud 9. VI 1950. Paber 60:92 cm, $\frac{1}{16}$. Trükiarv 3000. Trükipoognaid 1,75. Arvutuspoognaid 1,92. MB-04549. Tellimise nr. 898. Trükikoda „Punane Täht“, Tallinn, Pikk t. 54/58.

На эстонском языке

Т. И. Шкурко. 30 центнеров озимой ржи с гектара.

ОГИЗ — Сельхозгиз
Государственное издательство
сельскохозяйственной
литературы
Москва, 1948.

Brošüüri eestikeelses väljaandes on tehtud parandusi ja kärpeid.

SARJAS
„SOTSIALISTLIKU TÖÜ KANGELASTE
TÖÖKOGE MUSEI“ ON SENI ILMUNUD:

- A. GLAŠKINA** — Talirukki suured saagid
- I. KUHHAREVA** — 32 tsentnerit talirukist hekt-
aarilt
- D. MOROZOV** — Milles peitub Bolševiku kol-
hoosi jõud
- V. PRIVEZENTSEV** — Suurte saakide eest
- I. RAKITIN** — 46 tsentnerit suvinisu hekt-
aarilt
- V. ROMANTŠENKO** — 35 tsentnerit talinisu hekt-
aarilt
- RAISSA SITNIK** — Võitluses suurte saakide eest
- P. VARIVODA** — Kuidas saime 300 puuda suvi-
nisu hektaarilt
- M. ARTEMOV** — Kuidas meie tõstsite mulla
viljakust

★ ★
★

50 kop.

A-18554

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00448871 6